

УДК 271.4 (477) «1991/...»

ПРАВОСЛАВНО-КАТОЛИЦЬКА ВЗАЄМОДІЯ У СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ НЕЗАЛЕЖНОЇ УКРАЇНИ

Ігор Бойко

Львівський національний університет імені Івана Франка,
Україна, 79000, м. Львів, вул. Університетська, 1
e-mail: bihor_5@ukr.net

На початку ХХІ ст. з появою нових викликів перед християнськими спільнотами у православно-католицькому середовищі України все більше спостерігається поступове взаємопізнання, толерантне ставлення один до одного та взаємне зближення. Сфера соціального служіння стала своєрідним стартовим майданчиком для спільної взаємодії церков у справі відповіді на виклики часу, що має для України й світу неабияку актуальність. Сьогодні розробляються та практично впроваджуються спільні пасторальні, добродійні, соціальні програми, через які православні та католицькі спільноти зреалізують власні теоретичні розробки співіснування й свідчення Христової віри, творячи між собою «Євхаристію життя», «сопричастя життя» чи т.зв. «духовний екуменізм». Це дає можливість духовенству та вірним розділених Церков творити духовну єдність, укріплюючи її Євхаристійним сопричастям.

Православно-католицька взаємодія у царині соціального служіння духовно-морального розвитку суспільства визначається низкою офіційних церковних документів, в яких викладена соціальна доктрина Церков. Серед них: Біблія, Катехизми, «Компендіум соціальної доктрини Церкви», ККСЦ, ККЦ, Соціальна доктрина РПЦ, Історико-канонічна декларація УПЦ КП, рішення Соборів і Синодів православних і католицьких церков тощо.

Соціальні доктрини православних і католицьких церков, незважаючи на різність формулювань і підходів, об'єднує євангельська теза «про любов у служінні», вчення про честь і гідність, цінність людського життя, право людини на свободу вибору тощо.

Одним із перших, найбільш успішних та ефективних міжцерковних проєктів, покли-

каних «оздоровити» та згуртувати суспільство, став ініційований та активно підтримуваний православними та католицькими конфесіями України процес впровадження в освітній простір навчальної дисципліни «Основи християнської етики», курсів духовно-морального спрямування та ліцензування дисципліни «Богослов'я» у ВНЗ.

У листопаді 1991 р. в структурі УГКЦ було створено Катехитичну комісію для підготовки вчителів з викладання курсу «Християнська етика». Ініціативу УГКЦ активно підтримали представники православних конфесій. Співпраця між ними велася, спочатку на неофіційному рівні, а згодом, паритетне конфесійне представництво щодо даної проблеми було ініційоване та забезпечене органами місцевого самоврядування.

На початку 2000-х років ініціативу Церков щодо викладання курсів духовно-морального спрямування активно підтримала держава: при Державному комітеті України у справах релігій працювала робоча група, яка займалася методично-організаційними питаннями викладання даного курсу. З ініціативи православних і католицьких церков ВРЦіРО, МОН України та Держкомрелігій 18 квітня 2000 року підписали спільний Меморандум про співпрацю у справі викладання курсів духовно-морального спрямування у навчальних закладах України. У ньому зазначалось, що метою викладання предмету «Християнська етика» є винятково духовно-моральне виховання на засадах християнства, без апелювання до конфесійних традицій і релігійних обрядів [14].

Спільним успіхом православних і католицьких церков стала акредитація богослов'я в Україні з березня 2006 року. Вищі

навчальні заклади отримали можливість готувати фахівців за спеціальністю «богослов'я».

Події «Помаранчевої революції» сприяли більш активному коректуванню державою проблем впровадження в освітній простір курсів духовно-морального спрямування. Гармонізацією відносин держави і конфесій у царині освіти стала займатися, створена у 2008 році, Громадська рада з питань співпраці з церквами та релігійними організаціями при МОН України.

Таким чином, спільна праця православних і католицьких церков на ниві духовної освіти, хоч і супроводжувалася низкою труднощів, і не завжди викликала однозначну схвальну реакцію суспільства, все таки зблизила найбільші християнські конфесії України і відчутно вплинула на моральне оздоровлення суспільства, сприяла вихованню декількох поколінь національно свідомих і духовно багатих громадян України.

Починаючи з 2008 року, на базі Інституту Екуменічних Студій Українського Католицького Університету розпочато практику щорічного проведення «Екуменічних соціальних тижнів». Дані акції є добрим прикладом міжцерковної взаємодії на ниві соціального служіння як у теоретичному, так і в практичному вимірах. Предметом обговорення стало чимало дискусійних питань щодо ролі Церков у розвитку громадянського суспільства та можливостей їх впливу на формування духовно-моральних засад такого суспільства. Представники Церков наголошували, що заради виконання своєї соціальної місії вони готові долати стереотипи і разом «зцілювати рани минулого». У даному контексті особливо варто виділити думку архієпископа УАПЦ Ігоря (Ісиченка) щодо унікальності місії Церкви у посткомуністичному світі, основна мета якої полягає у формуванні почуття людської гідності, людської ініціативи, подоланні пасивної залежності від соціального протекціонізму держави [22].

Найбільш дієвим та ефективним є формат православно-католицької взаємодії у структурі Всеукраїнської Ради Церков і релігійних організацій (ВРЦіРО). Створена Радою Комісія з питань соціального служіння (2006), прийняла основні принципи

соціальної політики церков. Її головне завдання полягає у: відстоювання спільної позиції Церков і релігійних організацій України у соціальній сфері та донесення цієї позиції до громадськості; координація спільних дій та об'єднання зусиль у соціальному служінні, сприяння розробці та реалізації благодійних і соціальних програм тощо. Особливу увагу Комісія приділяє створенню робочих груп з таких напрямів діяльності як проблеми поширення ВІЛ/СНІДу та туберкульозу, медико-етичних питань, питань виховання та праці з дітьми і молоддю та ін. [19].

У форматі ВРЦіРО православні та католицькі Церкви беруть спільну участь у розробці й обговоренні Концепції та Стратегії участі Церков і релігійних організацій України у забезпеченні права дитини на виховання у сім'ї та попередженні соціального сирітства. Церкви спільно із Альянсом «Україна без сиріт» розробили «Національну стратегію профілактики соціального сирітства» [1].

Винятково важлива увага, як вже зазначалося, приділяється Церквами проблемі захисту честі та гідності людського життя, особливо коли йдеться про життя ще ненародженої дитини, яка «не може захистити себе саму». Уже понад 20 років функціонує створений за ініціативи Церков і низки громадських організацій Всеукраїнський благодійний фонд «За гідність людини», який є базовим міжконфесійним ресурсним центром, що об'єднує християн різних конфесій «заради збереження життя ненародженої дитини» [6].

У даному контексті особливо резонансною стала реакція Глав українських Церков на проект резолюції ПАРЕ, що пропонував європейським державам обмежити співробітників закладів охорони здоров'я у праві відмовитися робити аборти. У зауваженнях до тексту резолюції ПАРЕ у жовтні 2010 року, духовні очільники наголосили на недопустимості «навіть побічного змушування медиків до участі у вчиненні абортів» [2].

Голова Папської ради сприяння християнської єдності кардинал Курт Кох у лютому 2012 року в Інсбруку (Австрія) виступив з заявою про необхідність вироблення православними та католицькими Церквами

спільної позиції щодо таких важливих проблем, як дослідження на стовбурових клітинах, аборти, евтаназія, різних аспектів шлюбу та сім'ї, у тому числі в оцінці явища гомосексуалізму [8].

Відстоюючи принципи гідності та самоцінності людського життя, ВРЦіРО у своїх пропозиціях щодо змін до Конституції України, оприлюднених 10 липня 2015 р., особливо зацентрувала на необхідності проголошення найвищою соціальною цінністю людини «її життя, від зачаття і до природної смерті, здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека». Таким чином, Церкви вкотре наголосили на неприпустимості таких соціальних явищ як аборт та евтаназія [5]. Критично оцінюючи ліберальні підходи до трактування сім'ї, практику одностатевих шлюбів, які оголошуються неприйнятними з позиції християнської моралі, представники ВРЦіРО, категорично наполягають на наступній редакції ст. 51 Основного Закону, що проголошує «шлюб сімейним союзом між чоловіком і жінкою, який ґрунтується на взаємній та вільній згоді» [5]. Ще 15 травня 2007 р. у форматі ВРЦіРО було ухвалено Декларацію християнських церков України «Про негативне ставлення до явища гомосексуалізму та спроб легалізації так званих одностатевих шлюбів (реєстрації одностатевих партнерств)» [7].

Церкви України консолідовано виступили із засудженням і такого складного соціального лиха як корупція. У червні 2015 р. на засіданні ВРЦіРО Глави Церков представили програму спільних дій, спрямованих на боротьбу з корупцією. Вона передбачала просвітницьку роботу з вірними через «тематичні проповіді, проведенні семінарів і круглих столів, виголошенні публічних звернень проти корупційних діянь і корупційного способу життя» [23].

У часи суспільно-політичних викликів Церкви ставали не лише осердям духовно-моральної підтримки, але й своєрідним координатором волонтерського руху. Так, 11 листопада 2014 р. представники різних християнських конфесій ініціювали запуск Автопоїзду «Миру та Єднання», що рушив 20 містами Сходу, у тому числі, і зоною АТО. Метою акції було проголошено консоліда-

цію місцевих жителів, волонтерів, релігійних діячів і представників влади для задоволення «нагальних потреб населених пунктів, що були звільнені від окупації». Ініціатори Автопоїзду, беручи участь у спільних молитвах, мали намір показати «що релігійні конфесії діють разом і в цьому полягає їхня сила» [15].

Ще одним спільним соціальним проектом православних і католицьких церков в Україні є робота по впровадженню інституту капеланства у Збройних Силах України. Перші спроби духовної присутності Церкви у системі ЗСУ спостерігаємо ще на початку 1990-х років. Зокрема, у листопаді 1992 р. у Прикарпатському ВО починає працювати соціально-психологічна служба, очолювана священником УГКЦ о. Володимиром Сичаком [12, 81-82].

Питання капеланства активно лобіює Рада у справах душпастирської опіки при Міністерстві оборони України, до складу якої входять представники усіх православних і католицьких конфесій України. Вона була створена у березні 2009 р. з метою: координації заходів, пов'язаних із забезпеченням виконання у Збройних Силах України вимог Конституції України, законів України щодо свободи совісті та віросповідання; здійснення практичних заходів, спрямованих на поетапне впровадження у Збройних Силах України ефективної системи душпастирської опіки та створення інституту військового духовенства (капеланства); координації міжконфесійної співпраці у Збройних Силах України; підвищення морально-психологічної стійкості та готовності особового складу до захисту Батьківщини; здійснення колективних заходів добродійного характеру тощо [20].

Для задоволення релігійних потреб військовослужбовців і духовного, морально-естетичного, військово-патріотичного виховання особового складу Збройних Сил України було розроблено Концепцію душпастирської опіки військовослужбовців Збройних Сил України, яка була прийнята у квітні 2011 р. [13]. В її підготовці взяли участь представники УПЦ-МП, УПЦ-КП, УАПЦ, УГКЦ, та РКЦ в Україні.

Події останніх двох років, військові дії на Сході України підтвердили важливість

напрацьованого християнськими Церквами потенціалу у царині душпастирської опіки ЗСУ та добровольчих батальйонів. Церкви з гідністю відповіли на виклики військового часу, у міру своїх можливостей, ефективно вирішували проблеми пов'язані з АТО – допомога переселенцям, потерпілим, пораненим, як військовим, так і цивільному населенню. Прикметно, що співпраця Церков у царині військового капеланства знайшла своє практичне втілення у створенні Міжконфесійного батальйону військових капеланів, який провадить активну душпастирську працю у зоні АТО [11].

Спорідненою для Церков за спрямованістю із військовим капеланством стала сфера духовно-моральної та правової опіки у пенітенціарній системі України. У структурах православних і католицьких конфесій, починаючи із 1990-х років, була поширена локальна практика відвідувань окремими ієрархами та священиками місць позбавлення волі з метою душпастирської опіки в'язнів. Проте починаючи з 2000-го року у всіх без винятку православних і католицьких Церквах створюються спеціальні структурні підрозділи, завданням яких є надання духовно-моральної опіки ув'язненим.

У даному контексті вагомою стала діяльність Української міжконфесійної християнської місії «Духовна та благодійна опіка в місцях позбавлення волі» (2001), яка представляє Україну в Міжнародній асоціації тюремного служіння (PFI) [18].

Актуальними питаннями духовної опіки в'язнів, були і залишаються, «одвічні проблеми» добра і зла, життя і смерті, любові та ненависті, гріха та покаяння. Поза всякими сумнівами, самовіддана душпастирська праця у даній царині є наскільки складною, настільки й ефективною на шляху до духовної реабілітації в'язнів і долучення їх у майбутньому до активного соціального життя та вироблення у них повноцінних, сповнених гідності та самоповаги життєвих орієнтирів.

Православні та католицькі Церкви України займають активну позицію у збереженні традиційних християнських духовно-моральних цінностей, захисті честі, гідності, вартості та самоцінності людського життя. Ці «класичні пріоритети» духовного

служіння стали консолідуючим чинником у реалізації численних соціальних проектів, пов'язаних із різного роду узалежненнями, СНІДом, розвитком сім'ї, захистом суспільної моралі тощо.

Вагому роль очільники та духовенство православних та католицьких Церков традиційно приділяли боротьбі з таким суспільним лихом як алкогольна залежність. Кожна із конфесій у своєму душпастирському арсеналі володіла неабияким досвідом у поборюванні цієї проблеми. Спільні звернення щодо боротьби з пияцтвом Церкви зробили у форматі ВРЦіРО. Так, зокрема, у зверненні ВРЦіРО щодо морально-етичного змісту рекламної продукції в Україні від 23 червня 2005 р., наголошується на неприпустимості пропагування алкогольної та тютюнової продукції, та необхідності розробки законодавчих механізмів, які б обмежували таку рекламу, відтак, певною мірою впливали на боротьбу з алкогольною та тютюновою залежностями [10].

Православні та католицькі церкви чимало роблять для допомоги хворим на ВІЛ/СНІД. У комплексі заходів – ознайомлювально-інформаційна, превентивно-застерегаюча робота, матеріальна та медична допомоги, духовно-психологічна підтримка, соціальна реабілітація.

10 грудня 2007 р. за участі ВРЦіРО було затверджено Концепцію та Стратегію протидії епидемії ВІЛ/СНІДу. У даному документі державою вперше було враховано позицію Церков і релігійних організацій [16].

Вплив православних і католицьких церков на сферу духовної моралі зумовив появу низки структур, створених у форматі ВРЦіРО, покликаних регулювати складні процеси духовно-суспільного розвитку. Такими інституціями, формами співпраці, зокрема, є: Громадська рада при Міністерстві освіти і науки України з питань співпраці з церквами та релігійними організаціями (2008); Меморандум про співробітництво з Національною експертною комісією України з питань захисту суспільної моралі (2008); Громадська рада з питань співпраці з ВРЦіРО для «вироблення та представлення позиції Церков та релігійних організацій з питань діяльності Міністерства, у сфері охорони здоров'я та біоетики, виходячи з усві-

домлення взаємної відповідальності за оздоровлення українського суспільства» (2009) [3].

Останнім часом Глави церков і релігійних організацій дають свою оцінку викликам біотичного характеру. Однією із таких, актуальних, злободенних проблем є проблема донорства. Загалом позитивно трактуючи донорство «як спосіб благодійності та жертвності», абсолютно неприйнятною проголошується торгівля донорськими органами. Представники ВРЦіРО вважають, що на законодавчому рівні повинна бути гарантована добровільна згода на потенційне донорство [21].

Обстоюючи духовно-моральні підвалини у розвитку сучасного українського суспільства, православні та католицькі Церкви у форматі ВРЦіРО вкрай негативно відреагували на рішення ВРУ щодо ліквідації Національної експертної комісії з питань захисту суспільної моралі (у травні 2015 року). Дана проблема стала предметом обговорення та дискусії на засіданні ВРЦіРО 10 лютого 2015 р., у ході яких було наголошено на неприпустимості одноособового (з боку вищого законодавчого органу) рішення щодо даного питання (подібні спроби ВРЦіРО вплинути на державні чинники з метою запобігти ліквідації НЕК мали місце у 2010-2013 роках) [4]. Знаковою з цього приводу є заява патріарха Філарета (УПЦ КП) про те, що «захист моралі у суспільстві» об'єднує очолювану ним церкву «не тільки з греко-католиками, а й з римокатоликами» [17].

Захист Церквами суспільної моралі є цілком закономірним, оскільки у природі релігійно-церковних структур одвічно закладене намагання виступати у ролі своєрідного «внутрішнього цензора» та засобу протидії різного роду проявам суспільного аморалізму, починаючи від критичних оцінок змісту теле-, радіо-, кінопродукції, неоднозначних проявів масової культури, закінчуючи обстоюванням чистоти української мови та намаганням позбавити її від низькопробної вульгарщини. Проблема лихослів'я, як це не парадоксально, стала предметом обговорення на квітневому засіданні ВРЦіРО у 2010 році, що засудило «брутальний стиль спілкування, який став не лише

нормою, а й модою», а лайка була названа «деструктивним чинником щодо фізичного здоров'я людини» [9].

Таким чином, позиція православних і католицьких спільнот у сфері забезпечення духовно-морального здоров'я нації та соціального служіння, виявилася одноставною, партнерською, такою, що дозволяє спостерігати не декларативну, а ефективну та результативну співпрацю УПЦ КП, УАПЦ, УПЦ, УГКЦ та РКЦ в Україні.

Варто наголосити, що найефективнішою є співпраця православних і католицьких церков незалежної України у форматі діяльності ВРЦіРО. Дана структура стала своєрідним «комунікативним полем» діалогу між церквами. Співпраця церков виявила себе у низці спільних міжконфесійних соціальних і культурно-освітніх проектів таких як: впровадження у культурно-освітній простір дисципліни «Християнська етика» та «Богослов'я». Відповіді Церков на «виклики часу» виявляються у реалізації багатьох соціально-харитативних ініціатив особливо у питаннях: захисту і збереження честі та гідності людського життя, боротьба церков з такими проявами соціального лиха як аборт, евтаназія, тютюнопаління, пияцтво, наркоманія іншими формами узалежнення; ВІЛ/СНІДу; соціального сирітства; біоетичних і біомедичних технологій тощо. У часі соціокультурних, суспільно-політичних «викликів» Церкви плідно співпрацюють у сфері волонтерства, гуманітарної допомоги, військового капеланства (особливо у зоні АТО), забезпечення прав людини у системі пенітенціарної служби. Предметом пильної уваги православних і католицьких церков і надалі залишаються питання суспільної моралі, обстоювання традиційних християнських цінностей та збереження національної культурно-історичної спадщини.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Вирішення питання соціального сирітства в Україні об'єднало представників різних конфесій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://risu.org.ua/ua/index/all_news/confessional/aucro/48821/
2. Всеукраїнська рада церков закликає делегатів ПАРС забезпечити право лікаря на відмову робити аборти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://risu.org.ua/ua/index/all_news/community/religion_and_society/38316/
3. Всеукраїнська Рада Церков і релігійних організацій. Офіційне інтернет-представництво [Електронний ресурс].

– Режим доступу: <http://vrciro.org.ua/ua/>

4. Всеукраїнська Рада Церков стурбована відсутністю діалогу з парламентом [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://risu.org.ua/ua/index/all_news/state/church_state_relation/s/59104/

5. Всеукраїнська Рада Церков та релігійних організацій подала свої пропозиції щодо змін до Конституції України [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://theology.in.ua/ua/index/all_news/state/church_state_relations/60513/

6. Всеукраїнський благодійний фонд «За гідність людини» [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://www.dignity.org.ua/>

7. Декларація ВРЦіРО «Про негативне ставлення до явища гомосексуалізму та спроб легалізації так званих одностатевих шлюбів (реєстрації одностатевих партнерств)» [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://www.irs.in.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=328%3A1&catid=50%3Azv&Itemid=78&lang=uk

8. Діалог православно-католицької комісії зайшов у глухий кут, – кардинал Курт Кох [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://risu.org.ua/ua/index/all_news/world_news/46853/

9. Звернення Всеукраїнської Ради Церков і релігійних організацій про потребу протидії лихослів'ю в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://www.irs.in.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=645%3A1&catid=50%3Azv&Itemid=78&lang=uk

10. Звернення Всеукраїнської ради церков і релігійних організацій щодо морально-етичного змісту рекламної продукції в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vrciro.org.ua/ua/statements/18-zvernennya-vrciro-shhodo-moralno-etychnogo-zmistu-reklamnoyi-produkciiyi-v-ukrayini>

11. Калиниченко Т. Капелани в АТО. За крок до формалізації / Т. Калиниченко [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://risu.org.ua/ua/index/expert_thought/open_theme/61095/

12. Коберський Л. Досвід душпастирської опіки у військах Західного оперативного командування / Л. Коберський // Київська Церква: альманах християнської думки. – К.: [б.в.], 2001. – № 1 (12). – С. 81-85

13. Концепція душпастирської опіки у Збройних Силах України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mil.gov.ua/diyalnist/zvyazki-z-gromadskisty/rada-u-spravah-dushpastirskoi-opiki-pri-ministerstvi-oboroni-ukraini/normativni-dokumenti-ta-metodichni-rekomendaczii/2014/07/08/konczepczija-dushpastirskoi-opiki-u-zbrojnih-silah-ukraini/>

14. Меморандум про співпрацю МОН, Держкомрелігії

та ВРЦіРО [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vrciro.org.ua/ua/statements/14-memorandum-pro-sprivrascyu-mon-derzhkomreligiy-ta-vrciro>

15. Містами й містечками Сходу та зоною АТО рушить міжконфесійний Автопоїзд Миру та Єднання [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://risu.org.ua/ua/index/all_news/state/national_religious_question/58171/

16. Нагірняк А., Лапін П. Досвід діяльності міжконфесійного співтовариства України у протидії поширенню епідемії ВІЛ/СНІД / А. Нагірняк, Н. Лапін [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://caritas-kiev.org.ua/en/articles/30--s--i--si--ss.html>

17. Патріарх Філарет не впевнений, що все духовенство УГКЦ готове об'єднатися в Єдину Помісну Православну Церкву України [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://risu.org.ua/ua/index/all_news/confessional/interchurch_relations/47464/

18. Пенітенціарне душпастирство Української Греко-Католицької Церкви [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://prison-pastoral.blogspot.com/2011/02/blog-post.html>

19. Положення про Комісію з питань соціального служіння ВРЦіРО [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vrciro.org.ua/ua/documents/16-polozhennya-pro-komisiyu-z-pytan-socialnogo-sluzhinnya-vrciro>

20. Положення про Раду у справах душпастирської опіки при Міністерстві оборони України [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://www.mil.gov.ua/diyalnist/zvyazki-z-gromadskisty/rada-u-spravah-dushpastirskoi-opiki-pri-ministerstvi-oboroni-ukraini/rada-u-spravah-dushpastirskoi-opiki/2014/07/08/polozhennya-pro-radu-uspravah-dushpastirskoi-opiki-pri-ministerstvi-oboroni-ukraini/>

21. Рада Церков переконана, що Конституція має спиратися на моральні цінності [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://www.irs.in.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1612%3A1&catid=34%3Aua&Itemid=61&lang=uk

22. Саврук В. «Свобода від психології споживацтва – месидж, якого очікує суспільство від Церкви, – архієпископ Ігор Ісиченко» / В. Саврук [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://esweek.org.ua/ua/ekumenichnij-cotsialnij-tizhden/2-est/videoarhiv-2/117-svoboda-vid-psihologiyi-spozhyvatstva-mesidzh-jakogo-ochikue-suspilstvo-vid-tserkvi-arhiepiscope-igor-isichenko>

23. Церкви України мають власний план боротьби з корупцією [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://risu.org.ua/ua/index/all_news/confessional/aucro/60331/

Бойко Ігор Православно-католицька взаємодія у соціокультурному просторі незалежної України

Розглянуто особливості православно-католицької взаємодії у соціокультурному просторі незалежної України. Окреслено основні проблеми у даній царині. Визначено специфіку православно-католицького діалогу у сфері освіти та науки. На прикладах впровадження в освітній простір України дисципліни «Християнська етика» й акредитації та ліцензування спеціальності «Богослов'я», відстежено комплекс спільних дій православних і католицьких конфесій у даній площині.

З'ясовано, що міжконфесійні протиріччя виступають на задній план, коли конфесії співпрацюють у площині збереження та захисту честі і гідності людського життя. У даному контексті особливо показовою є боротьба церков з такими проявами соціального лиха як аборт, евтаназія, тютюнопаління, пияцтво, наркоманія й іншими формами узалежнення. Не обходять своєю увагою церкви проблем СНІДу, соціального сирітства, біоетичних і біомедичних технологій. Визначено перспективи та тенденції впливу такої комунікації на розвиток православно-католицького діалогу в сучасній Україні.

Ключові слова: православно-католицька взаємодія, Церква, ВРЦіРО, соціокультурний простір, соціальні проекти

Бойко Игорь Православно-католическое взаимодействие в социокультурном пространстве независимой Украины

Рассмотрены особенности православно-католического взаимодействия в социокультурном пространстве независимой Украины. Очерчены основные проблемы в данной области. Определена специфика православно-католического диалога в сфере образования и науки. На примерах внедрения в образовательное пространство Украины дисциплин «Христианская этика» и аккредитации, лицензирования специальности «Богословие», отмечен комплекс совместных действий православных и католических конфессий в данной плоскости.

Выяснено, что межконфессиональные противоречия выступают на задний план, когда конфессии сотрудничают в плоскости сохранения и защиты чести и достоинства человеческой жизни. В данном контексте особенно показательна борьба церкви с такими проявлениями социального бедствия как аборт, эвтаназия, курение, пьянство, наркомания и другими формами зависимости. Не обходят своим вниманием церкви проблемы СПИДа, социального сиротства, биоэтических и биомедицинских технологий. Определены перспективы и тенденции влияния такой коммуникации на развитие православно-католического диалога в современной Украине.

Ключевые слова: православно-католическое взаимодействие, Церковь, ВСЦиРО, социокультурное пространство, социальные проекты

Boiko Ihor Orthodox-Catholic Interact in social and cultural space independent Ukraine

Peculiarities of Orthodox-Catholic cooperation in social and cultural space of the independent Ukraine. The basic problem in this area. The specificity of Orthodox-Catholic dialogue in education and science. In the examples of implementation in the educational space of Ukraine subject «Christian ethics» and the accreditation and licensing of the specialty «theologians», a set of common actions tracked by Orthodox and Catholic denominations in this plane. The basic directions of Orthodox-Catholic communication in sociocultural space of independent Ukraine. The most effective is the Orthodox-Catholic cooperation in the field of implementation of numerous social projects. Churches Response to «challenges» identified in the implementation of many social and charitable initiatives. Among them, first of all, we should highlight those aimed at protecting and preserving the dignity of human life. With the support of state authorities, ministries and departments, the initiative of the Ukrainian Orthodox Church, the Ukrainian Orthodox Church Kiev Patriarchate, Ukrainian Autocephalous Orthodox Church, Ukrainian Greek Catholic Church, the Roman Catholic Church in Ukraine was established numerous departmental structure – Social Council and the Commission; Memorandum and resolutions designed to optimize and coordinate church-state cooperation in the implementation of social projects.

Especially effective is cooperation between Orthodox and Catholic denominations in the socio-cultural sphere in the form of Ukrainian Council of Churches and Religious Organizations. This structure became a «communicative field» dialogue between churches. Church today fruitfully cooperate in the field of volunteering, humanitarian assistance, military chaplains, humanrights within the prison service. The object of attention of the Orthodox and Catholic churches is a question of public morality and preservation of national cultural and historical heritage.

It was found that interfaith contradictions appear in the background when the plane denominations cooperate in the conservation and protection of honor and dignity of human life. In this context it is particularly revealing churches struggle with manifestations of social evil as abortion, euthanasia, smoking, alcoholism, drug addiction other forms. Do not ignore the Church AIDS, child abandonment, bioethical and biomedical technologies. The prospects and the impact of such trends on development of communications Orthodox-Catholic dialogue in modern Ukraine.

Keywords: Orthodox-Catholic relations, church, AUCCRO, socio-cultural space, social projects

Рецензенти:

Михайлуца М.І., д.і.н., професор

Тригуб О.П., д.і.н., професор

Надійшла до редакції 11.01.2016 р.